

1ste hoofdstuk

4,5 [God de Schepper en de eenheid van God.](#)

- 5 / 7 De gehele Heilige Schrift, en daaruit alle leren van de Kerken in de christelijke wereld leren, dat er een God is, en dat Hij één is.
- 8 Er is een universele invloeiing uit God in de zielen van de mensen, dat er een God is, en dat Hij één is.
- 9,10 Vandaar komt het, dat er in de gehele wereld niet een natie bestaat met godsdienst en gezonde rede, die niet een God erkent en dat God één is.
- 11 Over de hoedanigheid van deze ene God weken en wijken de naties en volken om verschillende redenen van elkaar af.
- 12,13 De menselijke rede kan uit vele dingen in de wereld, zo zij wil, gewaarworden en besluiten, dat er een God is en dat Hij één is.
- 13 Wanneer er niet één God was, zou het heelal niet geschapen hebben kunnen worden en in stand gehouden.
- 14 De mens die God niet erkent, is uit de Kerk gebannen en verdoemd.
- 15 Bij de mensen die niet één God erkennen, maar meerdere, hangt niets van de Kerk samen.

18 [Het Goddelijk Zijn, dat Jehovah is.](#)

- 19 Deze éne God wordt Jehovah genoemd vanuit het 'Zijn', dus daarom, omdat Hij alleen 'Is' en 'Zijn zal', en omdat Hij de Eerste en de Laatste is, het Begin en het Einde, de Alfa en de Omega.
- 20 Deze éne God is de Substantie zelf en de Vorm zelf, en de engelen en de mensen zijn substanties en vormen vanuit Hem; en voor zoveel dezen in Hem zijn en Hij in hen is, zijn zij beelden en gelijkenissen van Hem.
- 21,22 Het Goddelijk Zijn, is Zijn in zichzelf, en tegelijk Bestaan in zichzelf.
- 23 Het Goddelijk Zijn en Bestaan in zichzelf kan geen ander Goddelijke voortbrengen, dat Zijn en Bestaan in zichzelf is; dus is een andere God van hetzelfde Wezen niet mogelijk.
- 24 De meervoudigheid van Goden in de oude eeuwen en ook in de huidige is nergens anders uit ontstaan dan uit het niet begrepen Goddelijk Zijn.

27 [De oneindigheid of de onmetelijkheid en de eeuwigheid van God.](#)

- 28 God is oneindig, aangezien Hij in Zichzelf IS en Bestaat, en alle dingen in het heelal vanuit Hem Zijn en Bestaan.
- 29 God is oneindig, aangezien Hij vóór de wereld was, dus vooraleer tijden en

- ruimten zijn ontstaan.
- 30 God is, nadat de wereld gemaakt werd, in ruimte zonder ruimte en in tijd zonder tijd.
- 31 De oneindigheid van God met betrekking tot de ruimten wordt onmetelijkheid genoemd, en met betrekking tot de tijden wordt zij eeuwigheid genoemd, en hoewel deze betrekkingen bestaan, is er toch niets van ruimte in Zijn onmetelijkheid, en niets van tijd in Zijn eeuwigheid.
- 32 De verlichte rede kan vanuit zeer veel dingen in de wereld de oneindigheid van God zien.
- 33,34 Al het geschapene is eindig, en het oneindige is in de eindige dingen als in ontvangende vaten, en in de mensen als in zijn beelden.
- 36 **Het Wezen van God, dat Goddelijke Liefde en Goddelijke Wijsheid is.**
- 37 God is de Liefde zelf en de Wijsheid zelf, en deze twee vormen Zijn Wezen.
- 38 God is het Goede zelf en het Ware zelf, aangezien het Goede tot de Liefde en het Ware tot de Wijsheid behoort.
- 39,40 God is, omdat Hij de Liefde zelf en de Wijsheid zelf is, het Leven zelf, dat het Leven in zichzelf is.
- 41,42 De Liefde en de Wijsheid vormen één in God.
- 44 / 45 Het wezen van de liefde is, anderen buiten zichzelf lief te hebben, één met hen te willen zijn, en hen vanuit zich gelukkig te maken.
- 46,47 Deze dingen van de Goddelijke Liefde waren de oorzaak van de schepping van het heelal, en zijn de oorzaak van de instandhouding ervan.
- 48 Gedenkwaardigheid.
- 49 **De almacht, de alwetendheid en de alomtegenwoordigheid van God.**
- 50,51 De Goddelijke Wijsheid heeft vanuit de Goddelijke Liefde, almacht, alwetendheid en alomtegenwoordigheid.
- 52 / 55 Gods almacht, alwetendheid en alomtegenwoordigheid kunnen niet gekend worden, wanneer men niet weet wat de orde is, en wanneer men dit niet weet, dat God de Orde is, en dat Hij tegelijk met de schepping de Orde heeft ingevoerd, zowel in het heelal, als in alle dingen en in elk van de dingen daarvan.
- 56 / 58 Zowel in het heelal als in alle en in elk van de dingen daarvan schrijft Gods Almacht voort en werkt volgens de wetten van Zijn Orde.
- 59 / 62 God is alwetend, dat wil zeggen, wordt gewaar, ziet en weet alle dingen in het algemeen en in het bijzonder tot het kleinste toe, die overeenkomstig de orde gebeuren, en daar vanuit ook de dingen die tegen de orde gebeuren.
- 63,64 God is alomtegenwoordig uit de eerste tot de laatste dingen van Zijn Orde.
- 65 / 67 De mens werd tot een vorm van de Goddelijke Orde geschapen.
- 68 / 70 De mens is voor zoveel in de macht tegen het boze en valse vanuit de Goddelijke almacht, en voor zoveel in de wijsheid ten aanzien van het goede en ware vanuit de Goddelijke alwetendheid, en voor zoveel in God vanuit de Goddelijke alomtegenwoordigheid, als hij overeenkomstig de Goddelijke Orde leeft.
- 75 **De schepping van het heelal.**
- 75 Niemand kan zich een juiste voorstelling over de schepping van het heelal verwerven, wanneer niet enige universele erkentissen vooruit gezonden worden, die het verstand in een staat van gewaarwording brengen.
- 76 / 80 De schepping van het heelal door vijf gedenkwaardigheden beschreven.

2de hoofdstuk

81 De Heer de Verlosser.

- 82 / 84 Jehovah God is neergedaald en heeft het Menselijke aangenomen, om de mensen te verlossen en zalig te maken.
- 85 / 88 Jehovah God daalde neer als het Goddelijk Ware, dat het Woord is, zonder echter het Goddelijk Goede daarvan te scheiden.
- 89 / 91 God heeft het Menselijke aangenomen overeenkomstig Zijn Goddelijke orde.
- 92 / 94 Het Menselijke door hetwelk God Zichzelf in de wereld zond, is de Zoon Gods.
- 95,96 De Heer heeft Zichzelf door de handelingen van de verlossing Gerechtigheid gemaakt.
- 97 / 100 De Heer heeft Zichzelf door deze zelfde handelingen met de Vader verenigd, en de Vader Zich met Hem.
- 101 / 103 Op deze wijze is God Mens geworden en de Mens God in één Persoon.
- 104 / 106 De voortschrijding tot de vereniging was de staat van Zijn exinanitie, en de vereniging zelf is de staat van Zijn verheerlijking.
- 107,108 Voortaan komt niemand van de christenen in de hemel, dan alleen hij die in de Heer God Zaligmaker gelooft.

109 Toevoeging over de staat van de Kerk vóór de Komst van de Heer en over de staat daarna.

110 / 113 Vier Gedenkwaardigheden.

114. De verlossing.

- 115 / 117 De verlossing zelf was de onderwerping van de hellen en de ordening van de hemelen, en door middel daarvan de voorbereiding tot een nieuwe geestelijke Kerk.
- 118 / 120 Zonder deze verlossing had geen mens behouden kunnen worden, noch hadden de engelen in de staat van ongereptheid kunnen blijven voortbestaan.
- 121 / 122 Zo heeft de Heer niet alleen de mensen maar ook de engelen verlost.
- 123 De verlossing was een zuiver Goddelijk werk.
- 124 / 125 Deze verlossing zelf kon niet anders geschieden dan door de vlees geworden God.
- 126 / 131 Het lijden aan het kruis was de laatste verzoeking, die de Heer, als de grootste Profeet doorstond, en het was het middel tot de verheerlijking van Zijn Menselijke, en niet de verlossing.
- 132 / 133 Het geloof, dat het lijden aan het kruis de verlossing zelf was, is de fundamentele dwaling van de Kerk; en deze dwaling heeft, tezamen met de dwaling ten aanzien van 'drie Goddelijke personen uit het eeuwige', de gehele Kerk dermate verdorven, dat er niet enige geestelijke rest meer in haar over is.

134. Vier gedenkwaardigheden.

3de hoofdstuk

138 De Heilige Geest en de Goddelijke werking.

- 139 / 141 De Heilige Geest is de Goddelijke Waarheid, en ook de Goddelijke Kracht en Werking, voortgaand uit de éne God, in wie de Goddelijke Drievuldigheid is, dus

- uit de Heer God Zaligmaker.
- 142 / 145 De Goddelijke kracht en werking, die onder de Heilige Geest wordt verstaan, zijn in het algemeen: de hervorming en de wederverwekking, en overeenkomstig deze: de vernieuwing, de levendmaking, de heiliging en de rechtvaardiging, en overeenkomstig deze de reiniging van boosheden en de vergeving van de zonden, en tenslotte de zaligmaking.
- 146 / 148 Deze Goddelijke kracht en werking, die onder de zending van de Heilige Geest wordt verstaan, is bij de geestelijken in het bijzonder de verlichting en de onderwijzing.
- 149 / 151 De Heer werkt deze krachten in degenen, die in Hem geloven.
- 153 / 155 De Heer werkt vanuit Zichzelf uit de Vader, en niet omgekeerd.
- 156,157 De geest van de mens is zijn gemoed, en al wat vanuit dit voortgaat.

158. **Toevoeging en vier gedenkwaardigheden**: er wordt nergens in het Oude Testament gezegd, dat de profeten gesproken hebben uit de Heilige Geest, maar uit Jehovah God; anders echter in het Nieuwe Testament

159 / 162 Vier gedenkwaardigheden

163. **De Goddelijke Drievuldigheid**.

- 164 / 165 Er is een Goddelijke Drievuldigheid: de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.
- 166 / 169 Deze drie: Vader, Zoon en Heilige Geest, zijn de drie wezenlijkheden van de éne God, die één maken als ziel, lichaam en werking bij de mens.
- 170,171 Vóór de schepping van de wereld was deze Drievuldigheid niet, maar na de schepping van de wereld, toen God is vlees geworden, is daarin voorzien en is zij gemaakt, en toen in de Heer God Verlosser en Zaligmaker Jezus Christus.
- 172,173 De Drievuldigheid van Goddelijke personen uit het eeuwige, dus vóór de schepping van de wereld, is in de denkvoorstellingen een drievuldigheid van goden, en deze kan niet opgeheven worden door de belijdenis met de mond van één God.
- 174 / 176 Een drievuldigheid van personen was onbekend in de apostolische Kerk, maar zij kwam tot ontstaan door het Concilie van Nicea, en is daaruit ingevoerd in de rooms-katholieke kerk en uit deze in de van haar afgescheiden kerken.
- 177,178 Uit de Niceaanse en tevens athanasische drievuldigheid is het geloof in drie goden ontstaan, en dit heeft de gehele christelijke Kerk verdorven.
- 179 / 181 Daaruit is die ‘gruwel der verlating en de verdrukking’ voortgekomen, ‘hoedanige niet zijn zal’, en die de Heer voorzegt heeft bij Daniël en de evangelisten, en in de Openbaring.
- 182 Voorts dit, dat indien niet uit de Heer een nieuwe hemel en een nieuwe Kerk gesticht werd, niet enig vlees behouden zou worden.
- 183,184 Uit de drievuldigheid van personen, waarvan eenieder afzonderlijk God is, volgens de athanasische geloofsbelijdenis, ontstonden tal van ongerijmdheden en vreemdsoortige voorstellingen over God, die fantasieën en misgeboorten zijn.

185 / 188 **Vier gedenkwaardigheden**.

4de hoofdstuk

189 / 192

De Heilige Schrift of het Woord is het Goddelijk Ware zelf.

- 193 Er is in het Woord een geestelijke zin, tot nu toe onbekend.
194 Wat de geestelijke zin is.
195 Uit de Heer gaat voort het Goddelijk Hemelse, het Goddelijk Geestelijke en het Goddelijk Natuurlijke.
196 / 198 De geestelijke zin is in alle en elk van de dingen van het Woord; dit wordt aangetoond.
199 De Heer heeft, toen Hij in de wereld was, gesproken in overeenstemmingen, dus op geestelijke wijze, wanneer Hij op natuurlijke wijze sprak.
200 Het is vanuit de geestelijke zin, dat het Woord op Goddelijke wijze is geïnspireerd, en in elk woord heilig is.
201 / 207 De geestelijke zin was tot nu toe onbekend, maar bij de Ouden was deze wel bekend; over de overeenstemmingen bij hen.

208

De geestelijke zin van het Woord wordt voortaan aan niemand gegeven dan aan hem, die uit de Heer in de echte waarheden is.

- 209 De wonderbaarlijkheden met betrekking tot het Woord vanuit de geestelijke zin ervan.
210 / 213 De letterlijke zin van het Woord is de basis, de samenhouder en bevatter van de geestelijke en hemelse zin ervan.
214 / 216 Het Goddelijk Ware in de zin van de letter van het Woord, is in zijn volheid, in zijn heiligheid en in zijn macht.
217 De waarheden van de letterlijke zin van het Woord worden verstaan onder de kostbare stenen, waaruit de fundamenten van het Nieuwe Jeruzalem bestonden, waarover in de Openbaring, en dit vanwege de overeenstemming.
218 De goedheden en waarheden van de zin van de letter stemmen overeen met de urim en thummim op de efod van Aharon.
219 De waarheden en goedheden in laatsten, zoals die in de letterlijke zin van het Woord zijn, worden aangeduid door de kostbare stenen in de Tuin van Eden, waarin de koning van Tyrus was, naar gezegd wordt bij Ezechiël.
220 Hetzelfde werd uitgebeeld door de gordijnen, de voorhangen en de zuilen van de tabernakel.
221 Evenzo door de uitwendige dingen van de tempel in Jeruzalem.
222 Het Woord in zijn heerlijkheid werd uitgebeeld in de Heer, toen Hij van gedaante veranderde.
223 De macht van het Woord in laatsten werd uitgebeeld door de Nazireeërs.
224 Over de onuitsprekelijke macht van het Woord.

225

De leer van de Kerk moet vanuit de zin van de letter.

- 229,230 van het Woord worden geput en hierdoor bevestigd worden.
226 / 228 Het Woord wordt zonder de Leer niet verstaan.
231 / 233 Het echte ware dat tot de leer moet behoren, verschijnt in de zin van de letter van het Woord alleen aan hen, die uit de Heer in verlichting zijn.
234 / 239 Door de zin van de letter van het Woord is er verbinding met de Heer en vergezelschapping met de engelen.
240 / 242 Het Woord is in alle hemelen en daaruit is de wijsheid van de engelen.
243 / 247 De Kerk is uit het Woord en zij is bij de mens van dien aard als zijn verstand van het Woord is.
248 / 253 Er is in de afzonderlijkheden van het Woord een huwelijk van de Heer met de

- 254 / 260 Kerk en vandaar een huwelijk van het goede en het ware.
Uit de zin van de letter van het Woord kunnen ketterijen gehaald worden, maar het is schadelijk deze te bevestigen.
- 257 Tal van dingen in het Woord zijn schijnbaarheden van het ware, waarin echte waarheden verborgen liggen.
- 258 Door het bevestigen van de schijnbaarheden van het ware ontstaan begoochelingen.
- 259 / 260 De zin van de letter van het Woord is een bewaking voor de echte waarheden, die van binnen verborgen liggen. De zin van de letter van het Woord werd uitgebeeld door de cherubim, en wordt in het Woord daarmee aangeduid.
- 261 / 263 De Heer heeft in de wereld alle dingen van het Woord vervuld en is daardoor het Woord, dat wil zeggen, het Goddelijk ware, ook in laatsten geworden.
- 264 / 266 Er was vóór dit Woord, dat heden ten dage in de wereld is, een Woord dat verloren ging.
- 267 / 272 Er is door het Woord ook licht voor hen die buiten de Kerk zijn en het Woord niet hebben.
- 273 / 276 Indien het Woord er niet was, zou niemand iets weten van God, de hemel en de hel, en van het leven na de dood, en nog minder van de Heer.

277 / 281

[Vijf gedenkwaardigheden](#)

5de hoofdstuk

De Decaloog of de Tien Geboden, naar de innerlijke en uitwendige zin ontvouwd.

282. [De Tien Geboden uitgelegd naar hun uitwendige en innerlijke zin.](#)
- 283 / 286 De Decaloog was de heiligheid zelf in de Israëlitische kerk; hier wordt gesproken over de heiligheid van de ark waarin de wet lag.
- 287 / 290 De Decaloog bevat in de letterlijke zin de algemene voorschriften van het geloof en van het leven; maar in de geestelijke en hemelse zin op alomvattende wijze alle voorschriften.
- 291/ 296 Eerste Gebod: Er zal geen andere God voor Mijn aangezichten zijn.
- 297 / 300 Tweede Gebod: Gij zult de Naam van Jehovah uw God niet ijdel gebruiken, want Jehovah zal niet onschuldig houden, die Zijn Naam ijdel gebruikt.
- 301/ 304 Derde Gebod: Gedenkt de Sabbatdag, dat gij die heiligt; zes dagen zult gij arbeiden, en al uw werk doen; maar de zevende dag is de sabbat voor Jehovah, uw God.
- 305 / 308 [Vierde Gebod: Eert uw Vader en uw Moeder, opdat uw dagen verlengd worden, en opdat het u wel gaat in het land dat de Here uw God u geven zal.](#)
- 309 / 312 Vijfde Gebod: Gij zult niet doden.
- 313 / 316 Zesde Gebod: Gij zult niet echtbreken.
- 317 / 320 Zevende Gebod: Gij zult niet stelen.
- 321 / 324 [Achtste Gebod: Gij zult geen valse getuigenis afleggen tegen uw naaste.](#)

- 325 / 328 Negende en Tiende Gebod: Gij zult niet begeren uws naasten huis; Gij zult niet begeren uws naasten echtgenote, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn os en zijn ezel, noch iets dat van uw naaste is.
- 329 / 331 De Tien Geboden van de Decalooog bevatten alles wat tot de liefde tot God en alles wat tot de naastenliefde behoort.

332 / 335

Vier gedenkwaardigheden.

6de hoofdstuk

Het Geloof.

336

Het Geloof is het eerste wat de tijd betreft, maar de naastenliefde is het eerste wat het einddoel betreft.

- 337 / 339 Het zaligmakende geloof is het geloof in de Heer God Zaligmaker Jezus Christus.
339 Hij is de zichtbare God in wie de onzichtbare is.
- 340 / 342 Het geloof bestaat in het kort hierin, dat wie wèl leeft en op de juiste wijze gelooft, uit de Heer wordt zalig gemaakt.
- 343 / 348 De mens neemt het geloof aan door tot de Heer te gaan, de waarheden uit het Woord te leren en overeenkomstig deze te leven.
- 344 Over het Zijn van het geloof; over het wezen van het geloof; over de staat van het geloof en over de vorm van het geloof.

345 / 348

Over het louter natuurlijk geloof; dat dit een overreding is die zich als geloof voordoeet.

- 349 / 354 De staat van de voorraad van de als in een bundel samenhangende waarheden verhoogt en vervolmaakt het geloof.
- 350 De waarheden van het geloof laten zich tot in het oneindige vermenigvuldigen.
- 351 De schikking van de waarheden van het geloof is in reeksen, dus in bundels.
- 352,353 Overeenkomstig de voorraad van de waarheden bij de mens en de samenhang ervan wordt het geloof vervolmaakt.
- 354 De waarheden van het geloof maken, hoe talrijk deze ook zijn en hoe verschillend ze ook verschijnen, uit de Heer één. De Heer is het Woord, Hij is de God van hemel en aarde, de God van alle vlees, de God van de wijngaard of de Kerk, de God van het geloof en het Licht zelf, de Waarheid en het eeuwige Leven; dit wordt aangetoond uit het Woord.

355 / 361

Het geloof zonder de naastenliefde is niet geloof en de naastenliefde zonder het geloof is niet naastenliefde, en geen van beide leeft tenzij uit de Heer.

- 356 De mens kan zichzelf het geloof verwerven.
- 357 De mens kan zichzelf de naastenliefde verwerven.
- 358 De mens kan zichzelf ook het leven van het geloof en van de naastenliefde verwerven.
- 359 Toch is niets van het geloof en niets van de naastenliefde en niets van het leven van beide uit de mens, maar alleen uit de Heer.
- 360 / 361 Het onderscheid tussen het natuurlijk geloof en het geestelijk geloof: dit laatste is van binnen, in het eerste, uit de Heer.
- 362 / 367 De Heer, de naastenliefde en het geloof maken één, zoals leven, wil en verstand in de mens, en elk gaat, wanneer zij verdeeld worden, te gronde, zoals een tot stof vergane parel.

- 364 De Heer vloeit met al Zijn Goddelijke Liefde en met al Zijn Goddelijke Wijsheid, dus met al Zijn Goddelijk Leven in bij elk mens.
- 365 De Heer vloeit dus met Zijn gehele Wezen van het geloof en de naastenliefde in bij de mens.
- 366 Deze dingen, die uit de Heer invloeien, worden door de mens opgenomen overeenkomstig zijn staat en vorm.
- 367 De mens echter die de Heer, de naastenliefde en het geloof verdeelt, is niet een opnemende vorm maar een vernietigende vorm.
- 368 / 371 De Heer is de naastenliefde en het geloof in de mens, en de mens is de naastenliefde en het geloof in de Heer.
- 369 Er is een verbinding met God, waardoor de mens het heil en het eeuwige leven ten deel vallen.
- 370 Er is geen verbinding mogelijk met God de Vader, maar met de Heer, en door Hem met God de Vader.
- 371 De verbinding met de Heer is wederkerig, en bestaat daarin, dat de mens in de Heer is en de Heer in de mens.

372 **Deze wederkerige verbinding van de Heer en de mens geschiedt door de naastenliefde en het geloof.**

- 373 / 377 De naastenliefde en het geloof zijn tezamen in de goede werken.
- 374 De naastenliefde is wel willen, en de goede werken zijn wel doen uit wel willen.
- 375,376 De naastenliefde en het geloof zijn slechts dingen van het gemoed en vergankelijk, als zij niet, zo het mogelijk is, in de handelingen tot leven komen en daarin tezamen bestaan.
- 377 Naastenliefde alleen brengt geen goede werken voort en nog minder het geloof alleen, maar de naastenliefde en het geloof tezamen.
- 378 / 381 Er is een waar geloof, een onecht geloof en een huichelachtig geloof.
- 378 De christelijke Kerk begon vanaf haar wieg bestookt en verscheurd te worden door scheuringen en ketterijen; daarover wordt hier gehandeld.
- 379 Het ware geloof is enig, en is het geloof in de Heer God Zaligmaker Jezus Christus, en het is bij hen die geloven dat Hij is de Zoon van God, de God van hemel en aarde, en één met de Vader is.
- 380 Het onechte geloof is elk geloof, dat van het ware geloof, dat enig is, afwijkt, en bij hen is, die van elders inklimmen, en de Heer niet als God, maar slechts alleen als mens beschouwen.
- 381 Het huichelachtige geloof is geen geloof.
- 382 / 384 Bij de bozen is er geen geloof.
- 383 De bozen hebben geen geloof, omdat het boze tot de hel behoort en het geloof tot de hemel.
- 384 In het christendom hebben al diegenen geen geloof die de Heer en het Woord verwerpen, hoewel zij zedelijk leven en redelijk, ook over het geloof, spreken, leren en schrijven.

385 / 391 **Zeven gedenkwaardigheden**

7de hoofdstuk De naastenliefde

392 / 393

De naastenliefde of de liefde jegens de naaste en de goede werken.

- 394 / 396 Er zijn drie universele liefden: de liefde tot de hemel, de liefde tot de wereld en de eigenliefde.
- 397 De wil en het verstand.
- 398 Het goede en het ware.
- 399 De liefde in het algemeen.
- 400 De eigenliefde en de liefde tot de wereld in het bijzonder.
- 401 De uitwendige en de innerlijke mens.

402

De louter natuurlijke en zinnelijke mens.

- 403 / 405 Deze drie liefden, wanneer die naar behoren aan elkaar zijn ondergeschikt, vervolmaken de mens, maar wanneer ze niet naar behoren aan elkaar ondergeschikt zijn, verderven ze de mens en keren hem om.
- 406 / 411 Elk mens afzonderlijk is de naaste die men moet liefhebben, maar overeenkomstig de hoedanigheid van zijn goede.
- 412 / 414 De mens in het meervoud, hetgeen een kleiner en groter gezelschap is, en de mens in de samenstelling van deze gezelschappen, welke het vaderland is, is de naaste die men moet liefhebben.
- 415,416 De Kerk is de naaste die men in een hogere graad moet liefhebben, en het Rijk van de Heer is de naaste die men in de hoogste graad moet liefhebben.
- 417 / 419 De naaste liefhebben is op zichzelf beschouwd, niet de persoon liefhebben, maar het goede dat in die persoon is.
- 420 / 421 Naastenliefde en goede werken zijn twee onderscheiden dingen, zoals wel willen en wel doen.
- 422 / 424 De naastenliefde zelf is: rechtvaardig en getrouw te handelen in ambt, zaken en beroep waarin eenieder is, en met hen met wie men in enige betrekking staat.
- 425 / 428 De weldaden van de naastenliefde bestaan daarin: de armen te geven en de behoeftigen te ondersteunen, maar met voorzichtigheid.

429 / 432

De plichten van de naastenliefde bestaan deels uit: publieke, deels huiselijke en deels private plichten.

- 433 / 434 De ontspanningen van de naastenliefde zijn middag- en avondmalen en bijeenkomsten.
- 435 / 438 Het eerste van de naastenliefde is, de boosheden te verwijderen, en het tweede daarvan, de goedheden te doen die de naaste tot nut strekken.
- 439 / 442 De mens stelt bij het uitoefenen van de naastenliefde geen verdienste in de werken, wanneer hij gelooft dat al het goede uit de Heer is.
- 443 / 445 Het zedelijk leven is, wanneer het tevens geestelijk is, naastenliefde.
- 446 / 449 De vriendschap van de liefde, gesloten met een mens, onverschillig van welke aard hij naar de geest is, is na de dood nadelig.
- 450 / 453 Er bestaat onechte naastenliefde, huichelachtige naastenliefde en dode naastenliefde.
- 454,455 De vriendschap van de liefde tussen de bozen is een innerlijk verborgen haat tussen hen.
- 456 / 458 De verbinding van de liefde tot God en van de liefde jegens de naaste

459 / 462

Vier gedenkwaardigheden.

8ste hoofdstuk

463. De vrije keuze
463 / 465 De voorschriften en dogma's van de huidige kerk over de vrije keuze.
466 / 469 In de tuin van Eden waren twee bomen gesteld: de ene die van het leven en de andere die van de kennis van goed en kwaad; dit betekent, dat de mens de vrije keuze in geestelijke dingen is gegeven.
470 / 474 De mens is niet het leven, maar een ontvangend vat van het leven uit God.
- 475 / 478 De mens wordt, zolang hij in de wereld leeft, in het midden tussen hemel en hel gehouden en daar is hij in geestelijk evenwicht, hetgeen de vrije keuze is.
479 / 482 Uit de toelating van het kwaad waarin de innerlijke mens van eenieder is, blijkt duidelijk dat de mens een vrije keuze heeft in geestelijke dingen.
483,484 Het Woord zou zonder de vrije keuze in geestelijke dingen niet van enig nut zijn en dus zou de Kerk ook niets zijn.
485. Zonder de vrije keuze in geestelijke dingen zou er niets van de mens zijn, waardoor hij zich van zijn kant met de Heer zou kunnen verbinden, en vandaar geen toerekening, maar alleen voorbeschikking, hetgeen verfoeilijk is.
486 / 488 De verfoeilijkheden van de voorbeschikking openbaar gemaakt.
489 / 492 Zonder de vrije keuze in geestelijke dingen zou God de oorzaak zijn van het kwaad en er zou zo dus geen toerekening zijn van de naastenliefde en van het geloof.
493 / 496 Al het geestelijke van de Kerk, dat in vrijheid binnentreedt en uit het vrije wordt opgenomen, blijft, maar niet omgekeerd.
497 / 499 De wil en het verstand van de mens zijn in deze vrije keuze; maar het doen van het kwaad is in beide werelden door geestelijke en de natuurlijke wetten beperkt, aangezien anders het gezelschap in beide werelden te gronde zou gaan.
500 / 502 Indien de mens geen vrije keuze in geestelijke dingen had, zouden allen in het gehele aardrijk binnen één enkele dag daartoe gebracht kunnen worden, in de Heer te geloven; maar dit kan niet geschieden, omdat datgene wat niet uit vrije keuze door de mens wordt opgenomen, niet blijft.
- 503 / 508 Zes gedenkwaardigheden.

9de hoofdstuk

- 509 Het berouw.
510 / 511 Het berouw is het eerste van de Kerk bij de mens.
512 / 515 De wroeging, waarvan men heden ten dage zegt, dat dit aan het geloof voorafgaat, en gevolgd wordt door de vertroosting van het evangelie, is niet het berouw.
516 / 519 De erkenning, louter met de mond, dat men een zondaar is, is niet berouw.
520 / 524 De mens wordt geboren tot boosheden van elk geslacht, en zo hij deze niet voor een deel verwijderd door berouw, blijft hij daarin, en wie daarin blijft, kan niet

behouden worden.

523,524

Wat de vervulling van de wet is.

- 525 / 527 Met de erkenning van de zonde en met het onderzoek van een zonde bij zichzelf zet het berouw in.
- 528 / 531 Het daadwerkelijke berouw bestaat daarin, zichzelf te onderzoeken, zijn zonden te kennen en te erkennen, tot de Heer te smeken en een nieuw leven in te zetten.
- 532 / 534 Het ware berouw bestaat daarin, niet alleen de handelingen van zijn leven te onderzoeken, maar ook de bedoelingen van zijn wil.

535 / 537

Ook diegenen doen boete, die zichzelf niet onderzoeken, maar zich toch van boosheden onthouden, omdat het zonden zijn; en deze boete wordt door diegenen gedaan, die de werken van de naastenliefde uit godsdienst doen.

- 538,539, 560 De belijdenis moet voor de Heer God Zaligmaker gedaan worden, gevolgd door de smeekbede om hulp en om kracht ten einde het kwaad te weerstaan.
- 561 / 563 Het daadwerkelijke berouw is gemakkelijk bij hen die soms boete hebben gedaan, maar uiterst zwaar voor diegenen die geen boete hebben gedaan.
- 564 / 566 Wie nooit boete heeft gedaan, of wie nooit een blik in zichzelf geworpen en zichzelf doorvorst heeft, weet tenslotte niet, wat het verdoemende kwaad en wat het heilbrengende goede is.

567 / 570

Vier gedenkwaardigheden.

10de hoofdstuk

571

De hervorming en de wederverwekking.

- 572 / 575 De mens kan, tenzij hij opnieuw verwekt en als het ware opnieuw geschapen wordt, in het koninkrijk Gods niet ingaan.
- 576 / 578 De nieuwe verwekking of schepping geschiedt uit de Heer alleen door de naastenliefde en het geloof als de twee middelen, terwijl de mens meewerkt.
- 579 / 582 Daar allen verlost zijn, kunnen allen wederverwekt worden, eenieder overeenkomstig zijn staat.
- 583 / 586 De wederverwekking geschiedt op gelijke wijze als waarop de mens ontvangen, in de baarmoeder gedragen en opgevoed wordt.
- 585 Iets over het mannelijk en het vrouwelijk geslacht.

587 / 590

De eerste handeling van de nieuwe verwekking wordt de hervorming genoemd en behoort tot het verstand; de tweede handeling wordt de wederverwekking genoemd en behoort tot de wil en daaruit tot het verstand.

- 591 / 595 Eerst moet de innerlijke mens hervormd worden, en door deze de uitwendige; en zo dus wordt de mens wederverwekt.
- 596 / 600 Wanneer dit geschiedt, ontstaat een strijd tussen de innerlijke mens en de uitwendige, en dan heerst degene die overwint over de ander.

601 / 606

De wederverwekte mens heeft een nieuwe wil en een nieuw verstand.

- 607 / 610 De wederverwekte mens is in gemeenschap met de engelen van de hemel en de niet wederverwekte mens is in gemeenschap met de geesten van de hel.

- 611 / 614 Voor zoveel de mens wordt wederverwekt, worden de zonden verwijderd en deze verwijdering is de vergeving van de zonden.
- 615 / 617 De wederverwekking kan niet bestaan zonder de vrije keuze in geestelijke dingen.
- 618 / 620 De wederverwekking kan niet bestaan zonder waarheden waardoor het geloof gevormd wordt en waarmee de naastenliefde zich verbindt.

621 / 625

Vijf gedenkwaardigheden.

11de hoofdstuk

De Toerekening

626,627

Het geloof van de huidige kerk, waarvan beweerd wordt, dat het alleen dit geloof is wat rechtvaardigt, en de toerekening maken één.

- 628 / 631 De toerekening, die tot het huidige geloof behoort, is tweevoudig: de ene die van de verdienste van Christus en de andere die van het daaruit voortvloeiende heil.
- 632 / 635 Het geloof, dat de verdienste en de gerechtigheid van Christus de Verlosser toerekent, is pas ontstaan uit de besluiten van de Synode van Nicea ten aanzien van de drie goddelijke personen uit het eeuwige, welk geloof van die tijd af tot de tegenwoordige tijd toe door de gehele christelijke wereld werd aangenomen.

636 / 639

Het geloof dat de verdienste van Christus toerekent, was niet bekend in de apostolische kerk, die voorafging, en wordt nergens in het Woord bedoeld.

- 640 / 642 De toerekening van de verdienste en de gerechtigheid van Christus is onmogelijk.
- 643 / 646 Er is een toerekening, maar dat is er een van het goede en het boze en tevens van het geloof.

647 / 649

Het geloof en de toerekening van de Nieuwe Kerk kunnen geenszins tezamen zijn met het geloof en de toerekening van de vorige kerk; en wanneer zij tezamen zijn ontstaat zo'n botsing en strijd, dat alles van de Kerk bij de mens te gronde gaat.

- 650 / 653 De Heer rekt elk mens het goede toe en de hel rekt elk mens het kwaad toe.
- 654 / 657 Het geloof maakt, samen met dat waarmee het zich verbindt, het vonnis; indien het ware geloof zich met het goede verbindt, zo valt het vonnis voor het eeuwige leven; maar indien het geloof zich met het kwaad verbindt, dan valt het vonnis voor de eeuwige dood.
- 658 / 660 Niemand wordt de gedachte toegerekend, maar de wil.

661 / 666

Vier gedenkwaardigheden.

12de hoofdstuk

De Doop

667 / 669

Zonder de kennis ten aanzien van de geestelijke zin van het Woord kan niemand weten, wat de twee sacramenten: de Doop en het Heilig Avondmaal behelzen en uitwerken.

- 670 / 673 Onder de wassing, de Doop genoemd, wordt een geestelijke wassing verstaan, welke de zuivering van boosheden en valsheden is, en zo dus de wederverwekking.

674 / 676 Aangezien door de besnijdenis van de voorhuid de besnijdenis van het hart werd uitgebeeld, is in de plaats van de besnijdenis de Doop ingesteld, opdat een innerlijke Kerk zou volgen op de uitwendige Kerk, welke in alle en de afzonderlijke dingen een beeld was van de innerlijke Kerk.

677 / 680 **Het eerste nut van de Doop is de inleiding in de christelijke Kerk en tegelijk daarmee de inlijving onder de christenen in de geestelijke wereld.**

681 / 683 Het tweede nut van de Doop is, dat de christen de Heer Zaligmaker Jezus Christus, de Verlosser en Zaligmaker, zal mogen kennen en erkennen en Hem volgen.

684 / 687 Het derde nut van de Doop, hetgeen het einddoel is, is de wederverwekking van de mens.

688 / 691 Door de Doop van Johannes werd de weg bereid, opdat Jehovah de Heer in de wereld neerdalen en de verlossing volbrengen kon.

692 / 694 **Drie gedenkwaardigheden.**

695 / 697 **Nog drie gedenkwaardigheden.**

13de hoofdstuk

Het Heilig Avondmaal

698 / 701 **Zonder kennis van de overeenstemmingen van de natuurlijke met de geestelijke dingen kan niemand de nutten en vruchten van het Heilig Avondmaal kennen.**

702 / 710 Indien de overeenstemmingen bekend zijn, weet men, wat onder het vlees en het bloed van de Heer verstaan wordt, en dat hetzelfde verstaan wordt onder het brood en de wijn, namelijk dat onder het vlees van de Heer en onder het brood, het Goddelijk Goede van Zijn Liefde wordt verstaan, alsmede al het goede van de naastenliefde; en onder het bloed van de Heer en onder de wijn het Goddelijk Ware van Zijn Wijsheid, alsmede al het ware van het geloof; en onder het eten de toe-eigening.

704,705 Aangetoond uit het Woord, wat verstaan wordt onder het 'vlees'.

706 Aangetoond uit het Woord, wat verstaan wordt onder 'het bloed'.

707 Aangetoond uit het Woord, wat verstaan wordt onder 'het brood'.

708 / 710 Aangetoond uit het Woord, wat verstaan wordt onder 'de wijn'.

711 / 715 **Vanuit deze dingen, indien zij verstaan zijn, kan begrepen worden dat het Heilig Avondmaal universeel en afzonderlijk alle dingen van de Kerk en alle dingen van de hemel bevat.**

716 / 718 In het Heilig Avondmaal is de Heer geheel en al, en is Zijn Verlossing geheel en al.

719 / 721 De Heer is tegenwoordig bij diegenen, die waardig tot het Heilig Avondmaal naderen, en opent voor hen de hemel, en Hij is ook tegenwoordig bij hen, die onwaardig naderen, maar voor hen opent Hij de hemel niet. Zoals dus de Doop de inleiding is in de Kerk, evenzo is het Heilig Avondmaal de inleiding in de hemel.

722 / 724 Diegenen naderen waardig tot het Heilig Avondmaal, die in het geloof in de Heer zijn, en in de naastenliefde jegens de naaste, dus degenen die wederverwekt zijn.

725 / 727 Zij die waardig tot het Heilig Avondmaal naderen, zijn in de Heer en de Heer in

hen; bijgevolg vindt door het Heilig Avondmaal de verbinding plaats met de Heer.

728 / 730 Het Heilig Avondmaal is voor hen, die waardig naderen, als een bezegeling en een zegel, dat zij zonen Gods zijn.

731 / 738 Gedenkwaardigheid: [Over de eeuwige vreugde en de eeuwige gelukzaligheid](#) - eerste deel.
739 / 752 Vervolg [over de eeuwige vreugde en de eeuwige gelukzaligheid](#).

14de hoofdstuk

De Voleinding der eeuw; de Komst van de Heer; en de Nieuwe hemel en de Nieuwe Kerk.

753 / 756 [De voleinding der eeuw is de laatste tijd of het einde van de Kerk.](#)

757 / 759 Heden is de laatste tijd van de christelijke Kerk, welke uit de Heer bij de evangelisten en in de Openbaring is voorzien en beschreven.

760 / 763 Deze laatste tijd van de christelijke Kerk is de nacht zelf, waarin de vorige Kerken hun einde vonden.

764 / 767 [Na deze nacht volgt de morgen, en deze is de Komst van de Heer.](#)

768 / 771 De Komst van de Heer is niet een komen van Hem om de zichtbare hemel en de bewoonbare aarde te verdelgen, en om een nieuwe hemel en een nieuwe aarde te scheppen, zoals tot dusver velen, door het niet verstaan van de geestelijke zin van het Woord, gemeend hebben.

772 / 775 Deze Komst van de Heer, die de tweede is, vindt plaats opdat de bozen van de goeden gescheiden worden, en opdat diegenen zalig worden, die in Hem geloofd hebben en geloven, en opdat uit hen een nieuwe engelenhemel en een nieuwe Kerk op aarde gevormd zal worden; en zonder deze Komst had geen vlees behouden kunnen worden, (Mattheüs 24:22).

776 / 778 Deze tweede Komst van de Heer is niet een komen in Persoon, maar in het Woord, dat uit Hem is en Hijzelf is.

779,780 [Deze tweede Komst van de Heer geschiedt door een mens, voor wie Hij Zichzelf in persoon heeft geopenbaard, en die Hij met Zijn geest vervuld heeft om de leren van de Nieuwe Kerk te leren door het Woord uit Hem.](#)

781 / 785 Dit wordt verstaan onder de Nieuwe Hemel en de Nieuwe Aarde, en onder het daaruit neerdalende Nieuwe Jeruzalem in de Openbaring.

786 / 791 Deze Nieuwe Kerk is de kroon van alle Kerken, welke tot dusver op de aardbol zijn geweest.

792 / 795 [Memorandum](#)

De geestelijke wereld; van welke aard zij is.

796 Luther in de geestelijke wereld.

797 Melanchthon in de geestelijke wereld.

798,799 Calvijn in de geestelijke wereld.

800 / 805

De Hollanders in de geestelijke wereld.

806 / 812 De Engelsen in de geestelijke wereld.

813 / 816 De Duitsers in de geestelijke wereld.

817 / 821 De pauselijken in de geestelijke wereld.

822 / 827 De heiligen van de pauselijken in de geestelijke wereld.

828 / 834 De mohammedanen in de geestelijke wereld.

835 / 840

De Afrikanen in de geestelijke wereld en ook iets over de naties.

841 / 845 De Joden in de geestelijke wereld.

846 / 850 Gedenkwaardigheid

851.

Index van Gedenkwaardigheden